

Børve Borchsenius Arkitekter AS

Att. Hanne Karin Meum

Innspill til varsel om oppstart av reguleringsplan for Eidanger sandtak - Porsgrunn kommune

Vi viser til brev mottatt her den 12. juni om oppstart av detaljreguleringsplan for Eidanger sandtak i Porsgrunn kommune. Formålet med planen er boligutbygging, samt å legge til rette for utvikling av næring, tjenesteyting og samferdselsanlegg i forbindelse med Bane Nors virksomhet. I kommuneplanens arealdel er arealet avsatt til kombinert formål bebyggelse og anlegg.

Klima

For en vellykket stedsutvikling, effektiv arealbruk og reduserte klimautslipp er det viktig at hovedvekten av nye boliger blir knyttet opp til tettstedene og byene, slik det går fram av føringene i *Regional plan for samordna areal- og transport for Grenland (ATP Grenland)*. Det er videre et overordnet mål om å redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. I *Statlige planretningslinjer for bolig, areal og transportplanlegging (SPR-BATP)* står det at utbyggingsmønster og transportsystem må samordnes slik at transportbehovet kan begrenses, samt at det legges til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. Transportvekst i byområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

Planen ligger innenfor bybåndet i ATP Grenland og det er gode muligheter for å følge opp SPR-BATP ved å legge opp til miljøvennlig transport som kollektiv, sykkel og gange. Vi oppfordrer derfor til at det prioriteres å planlegge gode og trygge koblinger for myke trafikanter, samt at det legges opp til en restriktiv parkeringsnorm. For å begrense beslag av viktige naturverdier og grøntområder innenfor planområdet forventer vi at det planlegges for en vesentlig høyere tetthet og utnyttelse enn eneboliger. Vi minner om at det for nye utbyggingsområder innenfor bybåndet skal planlegges for en tetthet med minimum 2 boliger per dekar.

Fylkesmannen forventer at kommunen i arealplanleggingen legger til rette for en mer robust energiforsyning og oppfordrer til bruk av lavenergibygg og passivhus, i tråd med *Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging i kommunene*. I det nye utbyggingsområdet for nærings- og boligformål bør muligheter for bruk av spillvarme, jordvarme og sjøvarme utnyttes, jf. de nasjonale forventningene.

Naturmangfold

Av naturmangfoldloven følger et grunnleggende krav til at alle beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturmangfoldet og hvordan et planlagt tiltak påvirker

naturmangfoldet. Ved vurderingen av om et tiltak skal tillates eller ikke, skal prinsippene (§§ 8-12) legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvingen, jf. § 7. Dette innebærer at kommunen i sitt vedtak plikter å redegjøre for og synliggjøre kunnskapen om og virkningene et tiltak vil få for naturmangfold, og hvordan en har kommet fram til resultatet i den konkrete saken. Dette gjelder enten det innebærer et inngrep eller forringelse av naturmangfoldet, eller en ivaretagelse eller vern av naturmangfoldet. Dette skal medvirke til at alle beslutninger som berører naturmangfold, får en systematisk behandling og at visse minstekrav i vurderingene skal oppfylles.

Norge har gjennom ratifisering av internasjonale konvensjoner forpliktet seg til å stoppe tapet av biologisk mangfold innen 2020. Gjennom planarbeidet er det særlig viktig at kommunen ivaretar leveområder for trua og sårbare arter, og arealer med naturtyper med høy verdi. I truede naturtyper ihht gjeldende rødliste for naturtyper bør inngrep unngås.

Planområdet er levested for en rekke truede, sandlevende insekter. Minst fire rødlistearter er påvist – junisandbie (sterkt truet / EN), kystjordbie (sårbar / VU), gresshumle (nær truet / NT), tovingen *Myopa vicaria* (nær truet / NT), samt tussejordmaur (sårbar / VU). Innenfor planområdet er det også påvist to rødlistede plantearter – ullurt (nær truet / NT) og bakkekløver (sårbar / VU), hvorav ullurt kan antas å være naturlig forekommende i området. Det kan tenkes at også andre truede arter knyttet til sand kan finnes her. Flere av insektartene er avhengige av sørvendte/soleksponerte sandområder med begynnende vegetasjonsutvikling, med tilgang til blomsterrike arealer og tørre, døde soleksponerte trestammer. I forbindelse med planarbeidet bør det settes av tilstrekkelig areal som levested for disse artene, og med bestemmelser som legger til rette for opprettholdelse av egnede leveområder på sikt. Det bør utredes nærmere hvilke konkrete tiltak som kan gjøres for å ivareta dette. Dersom disse hensynene ikke blir ivaretatt vil planen komme i konflikt med forvaltningsmålene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5. Fylkesmannen varsler derfor at vi vil vurdere innsigelse til planforslaget dersom de nevnte naturkvalitetene ikke er tilstrekkelig ivaretatt.

Ta gjerne kontakt med Fylkesmannen underveis i planarbeidet dersom det er ønskelig til innspill til hvordan disse hensynene kan ivaretas, herunder mulighet for å søke tilskudd fra miljøforvaltningen til avbøtende/restaurerende tiltak og oppfølgende skjøtselstiltak

Hensynet til barn og unge

Vi viser til Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge punkt 5. der det understrekes at areal som skal brukes av barn og unge skal være sikret mot forurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare. I forbindelse med etablering av nye boligområder må det gjøres en vurdering av behovet for leke- og oppholdsareal. Leke- og oppholdsareal skal legges til områder skjermet for trafikk og forurensning. De skal være store nok og tilpasset barn og unges lek og opphold til ulike årstider. Det må også i planarbeidet legges til rette for en trygg skoleveg.

Universell utforming

Av formålsparagrafen til plan- og bygningsloven § 1-1, følger det at prinsippet om universell utforming skal ligge til grunn for planlegging og kravene til det enkelte byggetiltak. Alle mennesker skal ha samme mulighet som andre til personlig utvikling, deltagelse i samfunnet, trygge levekår og god livskvalitet. Universell utforming skal legges til grunn i planleggingen for å gjøre samfunnet tilgjengelig for alle, og for å forhindre diskriminering av enkelte grupper, jf. *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging* (2015). Prinsippet om universell utforming bidrar til å sikre likeverdige muligheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Fylkesmannen forventer at det i utforming av område og bygninger blir tatt hensyn til alle brukergrupper, og at lokalisering av ulike funksjoner sees i sammenheng slik at ferdsel og tilkomst blir enklest mulig.

Forurensning

Støy er et miljøproblem som rammer svært mange mennesker i form av redusert velvære og mistriksel, og påvirker derfor helsetilstanden til mange. Kommunen er ansvarlig for å følge opp at det tas hensyn til støy i alle arealplaner. Dette gjelder planer for ny bebyggelse, nye veier, nye industriområder osv.

Dersom planområdet eller byggetiltaket er støyutsatt fra omkringliggende støykilder, må det dokumenteres at planleggingsgrensene i retningslinje T-1442/2016 overholdes. Dette gjelder både eksisterende støykilder og eventuelle nye planlagte støykilder som inngår i samme planforslag.

Jernbanelinjen til Brevik som jevnlig trafikkeres av godstog, ligger mellom sandtaket og Isola, og denne kan være en mulig støykilde for nye boliger i området. Det er behov for støyvurderinger både i forhold til dagens trafikkmengde på jernbanelinjen og i forhold til en eventuelle framtidig økning i trafikken som følge av eventuelt økt volum over Breviksterminalen eller annen økning.

Det nye boligformålet kan være eksponert for luftforurensning fra omkringliggende større veier, jernbane eller andre betydelige luftforurensingskilder. Det må avklares om realisering av det planlagte tiltaket kan gjøres innenfor rammene av planleggingsgrensene i retningslinje T-1520/2012.

Det er viktig at dokumentasjon på støy og luftforurensning inngår i planarbeidet så tidlig som mulig i planprosessen og på mest mulig overordnet plannivå for å sikre gode løsninger. Utilstrekkelig dokumentasjon i planforslag som sendes til Fylkesmannen blir regnet som et avvik som kan være grunnlag for innsigelse. Dokumentasjon skal innhentes fra sakkyndig konsulent av tiltakshaver.

Vi gjør oppmerksom på naboforholdet til Isola fabrikker som kan føre til episoder med sjenerende lukt, og at dette må synliggjøres og hensynstas i planforslaget. For nærmere grunnlag for dette temaet og for de luktvurderingen som må gjøres i plansaken fra planleggers/ kommunes side, kan vi vise til Miljødirektoratets veileder om lukt fra industrivirksomheter:

<http://www.miljodirektoratet.no/old/klif/publikasjoner/3019/ta3019.pdf>

Friluftsliv og folkehelse

Regjeringen har i juli 2018 lagt fram ny *Handlingsplan for friluftsliv* med undertittel *Natur som kilde til helse og livskvalitet*. En tydelig statlig føring er at nærfriluftslivet skal prioriteres.

Det aktuelle planområdet på Eidanger er så stort at interne arealer til et meningsfullt nærfriluftsliv bør vektlegges. Dessuten vil fysiske barrierer (sterkt trafikkerte veier, jernbane og andre boligområder) i retning alternative friluftsområder begrense beboernes muligheter for eksternt friluftsliv. Ikke minst gjelder det barn, ungdom, familier og eldre, samt personer med ulike funksjonshemninger.

Med nærfriluftsliv menes variert uteaktivitet og naturkontakt i dagliglivet. Dette har også sammenheng med tilrettelegging for myke trafikanter.

Gangveger/turveger, samt tilrettelagte og naturlige aktivitetsområder, bør anlegges i nær tilknytning til alle boliger. Gangveg- og stisystemet bør dessuten kanaliseres til mye brukte anlegg, bygg og aktiviteter utenfor planområdet. For eksempel til barnehage, skole, forretning, fritidstilbud, busstopp m.v.

Turveger og aktivitetsområder må tilrettelegges for alle, jf. krav om universell utforming.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi har registrert at samfunnssikkerhet og beredskap har vært «tema» på oppstartsmøtet, men de utredningstema som er listet opp under pkt.» 4.5 Samfunnssikkerhet – Risiko og sårbarhet» er tema som skal inn under pkt. «4.3 Miljøfaglige vurderinger». Mulige utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap er, slik vi leser referatet, ikke kommentert under oppstartsmøtet, ref. «REFERAT FRA OPPSTARTSMØTE I PLANSAKER», datert 25.04.2018.

Selve varselbrevet datert 07.06.2018, inneholder derimot et avsnitt om hvilke forhold som skal vektlegges i det videre planarbeidet. «Geoteknikk – terrengstabilitet og overvanns-håndtering» er ett av dem.

Kartlegging av fareområder er viktig for å trygge menneskeliv og materielle verdier. Å ha kunnskap om fareområder, og ta hensyn til dette ved planlegging og utbygging, er den mest effektive måten å forebygge skader og ulykker på.

Kravene til samfunnssikkerhet og beredskap knyttet til klimatilpasning øker stadig.

I sammenheng med klimatilpasning er det slått fast at historiske erfaringer alene ikke lenger vil være tilstrekkelig grunnlag for fremtidig planvurderinger. Dette betyr at områder som tidligere ble ansett som «trygge», nå kan fremstå som mer utsatt for klimarelaterte, uønskede hendelser.

Vi vil derfor minne om at kravet til risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) gjelder for alle planer for utbygging etter plan- og bygningsloven, jf. § 4-3.

Analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformålet samt eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Analysen skal som et minimum inneholde konkrete vurderinger av de faremomentene som måtte finne seg inne i planarealet, hvilke kilder som er lagt til grunn for vurderingene som fremkommer samt hvilke fagmiljøer/institusjoner som har vært involvert i analysearbeidet. Vi vil presisere at generelle betraktninger («sjekklister-variant») basert på antakelser eller uttalelser fra ikke autorisert person/miljø, ikke er en tilfredsstillende ROS-analyse. Henvisning til eksempelvis NVEs aktsomhetskart eller generelle veiledere/retningslinjer utarbeidet av diverse faginstitusjoner, er heller ikke tilfredsstillende dokumentasjon.

Område med fare, risiko eller sårbarhet avmerkes i planen som hensynssone, jf. §§ 11-8 og 12-6. Dersom vurderingene konkluderer med at det må settes i verk tiltak for å avverge skader og uønskede hendelser, skal disse tiltakene gis en grundig beskrivelse i ROS-analysen, og tiltakene som fremkommer i analysen skal reflekteres i reguleringsbestemmelsene. ROS-analysen skal være en premiss for planforslaget inkludert bestemmelser.

Med hilsen

Ingvar Oland
Underdirektør, miljøvernavdelingen

Anders Mydland
rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Porsgrunn kommune	Postboks 128	3901	PORSGRUNN
Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Statens vegvesen, Region sør	Postboks 723 Stoa	4808	ARENDAL

Børve Borchsenius Arkitekter AS
Storgata 171
3905 PORSGRUNN

/Team areal og samferdsel

Vår dato	17.08.2018
Deres dato	2018-06-12T00:00:00
Vår referanse	18/06968-2
Deres referanse	
Vår saksbehandler	Fredrik Dale Refling

Høringssvar til Eidanger sandtak - Varsel om oppstart av planarbeid – Detaljert reguleringsplan - Porsgrunn kommune

Det vises til brev om varsel om oppstart av planarbeid ved Eidanger sandtak, datert 12.06.2018, i Porsgrunn kommune. Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for boligbygging.

Areal og transport

Det vises til regional plan for samordna areal og transport i Grenland (ATP Grenland). Området Eidanger sandtak er velegnet til boligfortetting med sin nærhet til kollektivtransport og plassering innenfor bybåndet. Det er likevel viktig å også her planlegge med fokus på å ikke forbruke areal unødvendig da areal er en knapp ressurs. Fortetting må gjøres med kvalitet, spesielt i bynære områder. Kravene til kvalitet i by- og boligområder øker når flere mennesker skal bo tettere nå og i fremtiden. Det er viktig å ha fokus på både estetiske og funksjonelle kvaliteter. Spennende og klokt planlagte boligområder skaper attraktivitet i kommunen og kan tiltrekke seg ulike typer kjøpergrupper dersom dette er tilrettelagt for. Her er det særlig viktig å planlegge for mer enn én type boligstruktur. Mennesker i ulike faser av livet har forskjellige krav til boligene de ønsker å bo i. Svake grupper, eldre eller mennesker med funksjonsnedsettinger, vil kreve spesiell tilrettelegging. Det er derfor viktig at det legges til rette for universell utforming som ganger alle. I tillegg bør det planlegges for en viss variasjon av boligtyper for å tiltrekke og tilrettelegge for ulike markedssegmenter i forskjellige faser av livet. Arbeidspendlere, unge, studenter, enslige, familier eller eldre vil kanskje ønske et videre spenn av boligtyper utover den tradisjonelle eneboligen.

Forhold til automatisk fredete kulturminner

Det er registrert et automatisk fredet kulturminne innenfor planområde i form av en hulveg (id 224210) som kommer i konflikt med planen. Hulvegen viser til bruk av området i forhistorisk tid. Vi anbefaler at hulvegen id 224210 blir gitt vern gjennom planen.

Automatisk fredete kulturminner skal vises som hensynssone i plankartet, jf. plan- og bygningsloven §§ 11-8 d (båndlegging etter kulturminneloven, H730_#) og 12-6. Hensynssonen skal følges av bestemmelser som sikrer hensynet til kulturminnet, jf. pbl § 12-7. Avgrensning av hensynssone d følger av kml § 6.

Vi gjør oppmerksom på at sikringssonen rundt et automatisk fredet kulturminne oftest ikke vil være tilstrekkelig for å ta vare på kulturminnet og dets kontekst. Hensynssonen bør av den grunn omfatte mer enn sikringssonen fastsatt av kml § 6, en slik utvidet hensynssone skal merkes i kart som hensynssone c

Børve Borchsenius Arkitekter AS

Rune Larsen

Att. Torstein Synnes

Ullinvegen 46

post@borveborchsenius.no

3946 Porsgrunn

Kopi ; Porsgrunn Kommune

postmottak@porsgrunn.kommune.no

Merknader til planarbeid, Reguleringsplan for Eidanger sandtak, Porsgrunn

Viser til telefonsamtale i dag 20.06.2018., med Torstein Synnes.

Adkomst til Gbnr 43/1 , som skissert i brev datert 07.06.2018., er etter flere naboers utsagn, en ulogisk og ugrei løsning for allmenheten.

Trafikkbelastning og støy forbi Eidanger Menighetshus samt Gravplass / Kirkegård , må tas hensyn til. Eidanger Kirke er sentralkirkegård for Porsgrunn Kommune. Her arr., det ca 2 begravelser hver virkedag, i snitt gjennom året. Trafikale problemer med liten parkeringsplass v/kirken gjør at sørgende må parkere i sykkel&gangsti og inn mot Schøningsvei v/ Menighetshuset. Dette gir liten plass til store kjøretøy som lastebiler og anleggsmaskiner. I tillegg kommer støyen fra disse, som et ugreit tillegg mot de sørgende deltagerne i begravelse.

Kostnaden for og oppgradere adkomsten til sandtaket, Via Ullinvegen og Schøningsvei og ned i sandtaket, vil bli meget stor. Dette må utføres først, før tungtransport av deponering av steinmasser kan skje.

Det finnes et mye bedre alternativ enn skissert i brevet fra Børve Borchsenius.

Mellom Ullinvegen 34 og Schøningsvei 2 er det en innkjøring til begge tomter, som ble etablert for vel 50 år siden, ned til sandtaket. Denne ble stengt for noen år siden da aktiviteten i sandtaket ikke lenger ble ansett drivverdige.

Dette er en etablert utkjøring/innkjøring i Ullinvegen i dag, for Ullinvegen 34 og Schøningsvei 2

Kostnadene for og forbedre denne innkjøringen til sandtaket , vil være miljømessig bedre og mer kostnadseffektiv, enn og oppgradere dagens gamle adkomst. Dette medfører lettere adkomst og vesentlig mindre avstander og kjøre for anleggsmateriell samt at denne veien vil kunne fungere som adkomstvei når beboere har etablert seg.

Dette vil være et svært viktig miljømessig tiltak. Vi antar at dette underbygger gjeldene kommuneplan og vil ikke utløse krav om konsekvensutredning da alle ledd i planarbeidet blir vektlagt.

Mvh Rune Larsen m fler

Torstein Synnes

Fra: Johannes Sørhaug <js538@kirken.no>
Sendt: 16. august 2018 12:41
Til: Torstein Synnes
Kopi: 'Porsgrunn Postmottak'; Agder-bdr; Åse Skrøvset
Emne: Uttalelse til varsel om oppstart av planarbeid, detaljert reguleringsplan for Eidanger sandtak, Porsgrunn
Vedlegg: 00087711.DOC; Eidanger gravplass uttalelse til oppstart planarbeid 13.08.2018 (utkast)....doc; Eidanger gravplass_Feste .pdf

Hei!

Vedlagt følger uttalelse fra Porsgrunn kirkelige fellesråd.

Med vennlig hilsen
Johannes Sørhaug
Kirkesjef i Porsgrunn
Telf 35563409/41506822

Til

Børve Borchsenius Arkitekter AS

v. Torstein Synnes

Uttalelse ang. planarbeid med ny reguleringsplan for Eidanger sandtak

Viser til varsel om oppstart av planarbeid datert 07.06.2018 og kommer her med innspill til saken.

Bakgrunn

I forbindelse med Porsgrunn kommune sitt arbeid med ny kommuneplan ble det sendt en henvendelse fra Byutvikling om en skriftlig uttalelse fra fellesrådet om behovet for utvidelse av areal på Eidanger gravplass.

Porsgrunn kirkelige fellesråd sendte et innspill til miljø- og byutviklingsavdelingen datert 26.03.2018 som redegjorde for behovet for utvidelse.

Kort om saken

07.06.2018 varslet Børve Borchsenius oppstart av planarbeid Detaljert reguleringsplan for Eidanger sandtak, Porsgrunn. I oppstartsmøte med Porsgrunn kommune 25.04.18 ble det vurdert at planlagt arealbruk er i samsvar med gjeldende kommuneplan og vurderes ikke å utløse krav om konsekvensutredning.

I etterkant har kommunen opplyst at den nye kommuneplanen sannsynligvis ikke vil være ferdig vedtatt før tidligst våren 2019. Etter vårt syn burde en så samfunnsmessig viktig oppgave som sikring av Eidanger gravplass sitt framtidige behov for utvidelsesareal bli sikret gjennom den pågående kommuneplanprosessen (ny Kommuneplan 2019) og reguleringsplanprosessen utsatt.

Porsgrunn kommune har 5 gravplasser, men både Brevik, Østre Porsgrunn, Vestre Porsgrunn og Tørmo har lite ledig kapasitet eller så vanskelige grunnforhold (Brevik er grunnlent), at store deler av gravplassene er dårlig egnet.

Eidanger gravplass er lokalisert på den eneste, store israndavsetningen i kommunen. Slike løsmasser er kjent over hele landet for å ha best omdanning og renseeffekter for både kiste- og urnegraver og av den grunn være best egnet til gravplass. Helt siden middelalder har Eidanger gravplass og middelalderkirken (fra 1130) ligget på denne store og iøynefallende israndavsetningen fra siste istid. Den gang, i dag og i framtiden er dette området det best egna stedet for gravplasser i Porsgrunn kommune.

I realiteten er det kun Eidanger gravplass som har forutsetninger, men også kapasitet i nær framtid (max 6-8 år) og forhåpentligvis i et lengre tidsperspektiv, til å ivareta behovet for tilstrekkelig gravplass i kommunen. Nåværende tidshorisont på 6 til 8 år er beregnet utfra dagens kremasjonstall og mønster.

Det må legges til at Eidanger gravplass over lengre tid har vært prioritert som sentralkirkegård for Porsgrunn kommune, også med tanke på større investeringer. Den ligger svært gunstig plassert i kommunen, tett opp til større befolkningskonsentrasjoner og infrastruktur. I løpet av noen få år vil sannsynligvis et nytt livssynsnytralt sermonibygget stå ferdig, sentralt plassert mellom nåværende gravplass og framtidig (sandtaket i nord).

Det er svært viktig å benytte denne anledningen til å understreke at det er stort behov for å sikre arealet helt ut mot jernbanen i nord til framtidig areal for Eidanger gravplass.

Konklusjon

Gravplassituasjonen og kapasiteten er snart på et kritisk nivå i Porsgrunn kommune, noe som har en stor samfunnsmessig konsekvens. Hvis kommunen ikke sikrer framtidige utvidelsesmuligheter på Eidanger gravplass, er det stor fare for at situasjonen blir svært uforutsigbar, vanskelig å håndtere og ressurs- og kostnadskrevende for Porsgrunn kommune.

Vi vil på det sterkeste understreke at det er et stort behov for framtidig utvidelsesmulighet for Eidanger gravplass (som vist i vedlegg 1). Arealet anbefales sikret på kort sikt og i den framtidige arealdelen i kommuneplanen. Det er kommunen som skal sørge for at det er tilstrekkelig areal til gravplass, jfr. Forskrift til lov om gravplasser §2 (som også referer til Plan- og bygningsloven).

1. Med bakgrunn i forskrift om konsekvensutredning mener vi at de samfunnsmessige virkningene for en framtidig sentral gravplass er så tungtveiende at det bør utarbeides en konsekvensutredning.
2. Uansett vil vi anbefale at eventuelt videre arbeid med ny reguleringsplan stilles i bero i påvente av det pågående kommuneplanarbeidet.

Porsgrunn, 16.08.2018

På vegne av Porsgrunn kirkelige fellesråd

Trond Endresen

Landskapsarkitekt MNLA

Feste Landskap/Arkitektur

Vedlegg:

1. Kart med framtidig arealbehov for Eidanger gravplass.

Mulig fremtidig utvidelse av
Eidanger gravplass

Den nye gravplassen,
vigslet i 2007

Middelalderkirke fra 1130.
Middelalderkirkegård og
den gamle kirkegården

Skogskirkegård anlagt
ca. 1970-1990-tallet

Eidanger gravplass
Fremtidig arealbehov

22.03.2018

Børve Borchsenius

Torstein Synnes

Dato: 19.07.2018

Vår ref: 18/03253-2

Deres ref:

Varsel om oppstart av planarbeid – Detaljert reguleringsplan for Eidanger sandtak, Porsgrunn.

Vi viser til Varsel om oppstart av planarbeid Detaljert reguleringsplan for Eidanger sandtak, Porsgrunn som ble oversendt i juni fra Porsgrunn kirkelige fellesråd. Videre til telefonsamtale med representant for Børve Borchsenius. Pga ferieavviklingen var det enighet om et svar utover fristen på 14 dager fra mottatt videresendt nabovarsel.

Siden saken også gjelder fremtidig gravferdsareal rettes brevet også til Porsgrunn kommune i forbindelse med behandling av reguleringsplan.

Når det gjelder utbyggers planer viser vi til bestemmelsene i Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (Gravferdsloven) §§ 2 og 3, Forskrift til lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (Gravferdsforskriften) § 2 og Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) §§ 12.6 og 12.7 om hensynssoner.

Det er viktig ved en utbygging at gravplassens ro og verdighet kan opprettholdes. Det vil derfor være naturlig å stille krav til at det etableres tilstrekkelig gode bufferoner mellom gravplass og planlagt bebyggelse. Dette gjelder både i forhold til det visuelle og støymessige.

Vi viser imidlertid også til vårt innspill av 14.08.17 til arealplan for Porsgrunn kommune og Porsgrunn kirkelige fellesråd sitt innspill til behandling av arealplan datert 26.03.18.

I vårt innspill 14.08.17 påpeker vi behovet framtidig areal for gravplassformål. Siden det ikke er utvidelsesmuligheter knyttet til de sentrumsnære gravplassene må det finnes alternativer utenfor sentrum av Porsgrunn. Eidanger er den eksisterende gravplassen med best utvidelsesmulighet. Alternativt må det etableres nye gravplasser.

Når Porsgrunn kommune skal behandle reguleringsplanen for Eidanger sandtak tillater vi oss å minne om at Porsgrunn kommune er pliktig til å avsette tilstrekkelig areal for fremtidig gravplassformål (jfr Gravferdsloven § 2 1. ledd). Jfr samme paragraf skal denne planleggingen skje i samråd med gravferdsforvaltningen, i dette tilfellet Porsgrunn kirkelige fellesråd.

Feste landskap/Arkitektur har på vegne av Porsgrunn kirkelig fellesråd gjort en faglig vurdering av arealbehov for Eidanger gravplass datert 23.03.18. Rapporten slår fast at det i

Porsgrunn kommune vil være behov for utvidelse av areal innen 6 år. Pr i dag er det kun Eidanger som har ledig areal i nærheten. Uten at det er avsatt tilstrekkelig alternative areal til gravplassutvidelse eller ny gravplass, anbefales kommunen ikke båndlegge mulig utvidelsesareal til andre formål. Vi kan ikke se at det er avsatt tilstrekkelige fremtidige alternative areal for gravplassformål i gjeldende arealplan. Vi vil derfor ikke anbefale kommunen å godkjenne reguleringsplanen før man har avsatt nødvendig framtidig gravplassareal.

Med vennlig hilsen

Steinar Skomedal
Stiftsdirektør

Geir Myre
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Brev fra PKF til Porsgrunn kommune
Kommuneplanens arealdel 2018-2030 for Porsgrunn - oppstartsvarsel og planprogram -
Innspill fra Agder og Telemark Bispedømmeråd

Kopi til:

Johannes Sørhaug
Porsgrunn kirkelige fellesråd
Gravplassrådgiver

Jernbanegata 3 3916 PORSGRUNN

Mottakere:

Børve Borchsenius, Torstein Synnes
Porsgrunn kommune

Postadresse: Pb. 3901 PORSGRUNN
128

DEN NORSKE KIRKE

Porsgrunn kirkelige fellesråd

Jernbanegata 3
3916 PORSGRUNN
Tlf: 35563400
Faks: 35563401

Porsgrunn kommune
Byutviklingsavdelingen
Postboks 128
3901 PORSGRUNN

Porsgrunn 26.03.2018
Vår saksbehandler: js
Vår ref.: 16/00033-009
Arkivkode: 511

Gravplassbehov, kommuneplanens arealdel

Vi har blitt kontaktet av kommunen med spørsmål om innspill til kommuneplanen.

Porsgrunn kirkelige fellesråd har forvaltningsansvar for gravplassene i Porsgrunn kommune, jfr gravferdslovens §3

Det er kommunen som skal sørge for at det er tilstrekkelig areal til gravplass, jfr Forskrift til lov om gravplasser §2 (som også refererer til Plan- og bygningsloven).

Med bakgrunn i dagens situasjon og vurderinger av hva situasjonen i årene som kommer har vi hentet faglig bistand fra Feste Landskap/Arkitektur as for å utarbeide vurderingen.

Denne vurderingen, sammen med kartillustrasjoner, er vedlagt og er en del av våre innspill.

Hovedkonklusjonen er at vi anbefaler at kommunen sikrer egnet areal for tilstrekkelig gravplasskapasitet i forbindelse med behandlingen av arealdelen i kommuneplanen.

Vennlig hilsen

Johannes Sørhaug
Kirkesjef

Vedlegg: Faglig vurdering av gravplassbehov i Porsgrunn kommune
Kartskisser over det aktuelle arealet

FAGLIG VURDERING AV AREALBEHOV EIDANGER GRAVPLASS

Bakgrunn

Feste Landskap/Arkitektur er engasjert av Porsgrunn Kirkelig Fellesråd til å utarbeide en faglig vurdering av framtidig arealbehov for gravplass i kommunen.

Bakgrunnen for dette er henvendelsen fra planmyndighetene i kommunen (Byutvikling) om en skriftlig uttalelse fra fellesrådet om behovet for areal (utvidelsesareal) på Eidanger gravplass.

Fellesrådet har en rekke føringer for å ivareta og sikre tilstrekkelig areal for gravplass i årene som kommer.

Gravferdloven sin § 2 har et minimumskrav på at det til enhver tid skal være en ledig gravplasskapasitet på 3% av befolkningen. I Porsgrunn sitt tilfelle vil dette utgjøre en reserve på om lag 1050 ledige graver (Kiste- og urnegraver). Kremasjonsandelen ligger for Porsgrunn kommune på om lag 25 %.

I tillegg er vi kjent med at det i lengre tid har vært et beredskapsbehov på 400 graver ved en eventuell storulykke på Herøya.

Porsgrunn kommune har 5 gravplasser, men både Brevik, Østre Porsgrunn, Vestre Porsgrunn og Tørmo har liten ledig kapasitet eller så vanskelige grunnforhold at deler av gravplassene er lite egnet.

I realiteten er det kun Eidanger gravplass som har forutsetninger, men også kapasitet i nær framtid (max 6 år) og forhåpentligvis i et lengre tidsperspektiv til å ivareta behovet for tilstrekkelig gravplass i kommunen. Det må legges til at Eidanger gravplass over lengre tid har vært prioritert som sentralkirkegård for Porsgrunn kommune, også med tanke på større investeringer.

Kort bakgrunn om Eidanger kirke

Eidanger kirke er middelalderkirke fra 1130. Rundt middelalderkirken ligger middelalderkirkegården som sammen med kirken er automatisk fredet etter kulturminneloven.

Kirken og kirkegården ligger som et iøynefallende og vakkert landemerke på en israndavsetning fra siste istid. Den gamle kirkevegen fra Eidangerfjorden går via Prestegårdsalleen med de snart 1000 år gamle eiketrærne opp til kirka fra 1130.

Det er en historisk dybde i kulturlandskapet fra Prestegårdsområdet med forminner til opp til middelalderkirka og gravplassen. Dette er et viktig sted og område som har betydd og betyr mye for folk med tanke på historiske røtter, tilhørighet og opplevelse av kontinuitet.

Dagens situasjon.

Det er kjent at både Brevik, Østre, Vestre og Tørmo gravplass har lite ledig kapasitet. Grunnforholdene er vanskelig særlig på Østre med leire, men også Tørrmo og Brevik har krevende grunnforhold.

Pr. dato er det om lag 3300 ledige graver i Porsgrunn kommune, hvor de fleste er på Eidanger. Pr. år ligger antall begravelser (kiste- og urnegraver) på rundt 400.

Uten å ta høyde for befolkningsøkning har Porsgrunn kommune ledig kapasitet på max 6 år. Gravferdlovens krav på 1000 ledige graver og beredskapsbehovet på 400 (Herøya) ledige graver, 1400 totalt, må det tas hensyn til.

Framtid

6 års perspektiv er svært kort i en gravplassammenheng. Tar en høyde for politiske vedtak, bevilgninger, forhandlinger, erverv, planlegging, prosjektering, anbudsrunder, nyanlegg og ferdigstilling vil det erfaringsmessig ta minimum 5 år. Da begynner tidshorisonten å bli så kritisk at prosessen med tanke på utvidelse nordover inn i det tidligere massetaket bør starte så snart som mulig.

I en slik prosess etter sikring av arealet som gravplass, bør det også på en helhetlig måte vurderes og planlegges etappevis uttak av gjenværende sandressurser. Men også gradvis etappevis prosjektering og opparbeiding av framtidig gravplass fra øst mot nord fram til jernbanen.

Som vedlagte kart og illustrasjoner viser vil en kunne oppnå en utvidelse av Eidanger gravplass for mange år framover. Men også ivareta tidligere store investeringer med infrastruktur, driftsplass og mulighet for nytt livssynsnøytralt sermonihus. Slik vil kirka og den øvrige infrastruktur ligge enda mer sentralt i den framtidige gravplassen. Med store fordeler i å benytte og videreutvikle kommunens største og mest sentrale gravplass. Men også få gravplassen enda mer funksjonell, driftssikker og med kvalitet i omgivelsene og landskapet som helhet.

Det er svært viktig å benytte denne anledningen til å understreke at det er stort behov for å opprettholde gjeldende formål (avsatt til gravplass), men også sikre arealet helt ut mot jernbanen for Eidanger gravplass.

Konklusjon

Gravplasssituasjonen og kapasiteten er snart på et kritisk nivå. Hvis kommunen ikke sikrer framtidige utvidelsesmuligheter på Eidanger gravplass er det stor fare for at situasjonen blir uforutsigbar, vanskelig å håndtere og ressurs- og kostnadskrevende for kommunen.

Vi vil med dette understreke at det er et stort behov for framtidig utvidelsesmulighet (som vist på vedlagte kart) for Eidanger gravplass. Arealet anbefales sikret i den neste og framtidige arealdelen i kommuneplanen.

Porsgrunn, 23.03.2018

Trond Endresen

Senior landskapsarkitekt MNLA

Feste Landskap/Arkitektur

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 14.08.2017

Vår ref: 17/04465-2

Deres ref:

Kommuneplanens arealdel 2018-2030 for Porsgrunn - oppstartsvarsel og planprogram - Innspill fra Agder og Telemark Bispedømmeråd

Vi takker for invitasjon til innspill til oppstart av planprogram for Porsgrunn kommune. Agder og Telemark bispedømmeråd og biskop uttaler seg i forhold til Gravferdsloven og Kirkeloven om planer som berører gravplasser og kirkebygg både i forhold til saker som berører arealbruk, omgivelser til kirker og kirkegårder og kirker og kirkegårder som kulturminne.

Areal til gravplasser

Porsgrunn kommune har 5 gravplasser: Brevik, Eidanger, Østre Porsgrunn, Vestre Porsgrunn og Tørmo.

Eidanger fungerer som en sentralgravplass for kommunen og er den gravplassen som i vesentlig grad har ledig kapasitet. Tørmo har noen få ledige plasser. Brevik, Østre- og Vestre Porsgrunn har ikke ledig kistekapasitet. De sentrumsnære gravplassen har ikke utvidelsesmuligheter.

Planen har noen demografisk scenarier for perioden, men vi savner i den sammenhengen en analyse behov for nye gravplasser jfr Gravferdsloven § 3 og Forskrift til gravferdsloven § 2.

Det bør vurderes om det skal sette av nye områder som kan reguleres til gravplass. F.eks. vil det være nyttig å tenke gjennom hva slags policy en skal ha til nærhet i forhold til besøk av gravplassene. Videre vil det være mulig å tenke alternativ bruk av de sentrumsnære gravplassene der kapasiteten vor nye kistegraver er brukt opp. F.eks. vil såkalte navned minnelunner være et plassbesparende alternativ på disse gravplassene som kan være med å opprettholde bruken og gi et begrenset sentrumsnært tilbud.

Når det gjelder nye områder for gravplassareal, vil det gjerne være like naturlig å tenke nærhet til nye og planlagte utbyggingsområder, f.eks. i område mot Skien

Kirkebygg

Postadresse:

E-post: agder.bdr@kirken.no

Telefon: +47 38 10 51

Saksbehandler

Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Web: www.kirken.no/agder
Org.nr.: 818 066 872

20

Telefaks:

Geir Myre

Vi minner også om § 21 i Kirkeloven, første ledd. I forbindelse med at bebyggelsen endres og en får nye fortetninger i deler av kommunen, vil det være naturlig å se på behov for ny sognestruktur. I den forbindelse bør det også vurderes om det skal settes av areal for nytt kirkebygg i områder der nye utbyggingsarealer samlet sett utgjør et større nybyggerområde.

Med vennlig hilsen

Arve Nilsen
Kirkefagskjef

Geir Myre
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:
Porsgrunn kirkelige fellesråd

Jernbanegata 3

3916 PORSGRUNN

Mottakere:
Porsgrunn kommune

Postadresse: Pb.
128

3901 PORSGRUNN

SAKSBEHANDLER
Bjørn-Håkon Eketuft Rygh

VÅR REF.
18/02339-2

ARK. P - Plansaker
156-158 Porsgrunn kom. - Te

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

+47 98 22 87 15

DERES DATO

VÅR DATO

16.08.2018

TELEFAKS

+47 22 94 04 04

postmottak@ra.no

www.riksantikvaren.no

Telemark fylkeskommune
Postboks 2844
3702 SKIEN

Eidanger sandtak - 43/1 og 601/1 - Detaljert reguleringsplan PlanID 650 - Innspill til varsel oppstart planarbeid

Eidanger kirkested: Id 84065

Vi viser til mottatt varslingsmateriale av 5. juli 2018, med varsel om oppstart av regulering for Eidanger sandtak. Uttalelsen gjelder Eidanger middelalderske kirkested og kirke, automatisk fredet i medhold av lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 (kml) § 4, som Riksantikvaren har førstelinjeansvar for.

Eidanger middelaldersk kirke og kirkested

Eidanger kirke er en romansk langkirke datert til tidsperioden 1150-1250. Bygget har gjennomgått flere ombygginger og endringer i etter-reformatorisk og nyere tid. I dag er det kun sørportalen og korbogen som er original fra oppføringen av kirkebygget. Kirkestedet er nevnt i skriftlige kilder bl.a. i 1398, 1401, 1426 og 1521. Den middelalderske kirkegården er fremdeles i bruk. Sør for kirkestedet ligger et stort forhistorisk gravfelt som strekker seg videre sørover langs moreneryggen og som viser en lang gravleggingstradisjon i området. Kirkestedet er avgrenset, se id. 84065 i kulturminnedatabasen Askeladden.

Middelalderkirker og deres nærmiljø

De middelalderske kirkestedene og kirkene er ofte plassert på sentrale og fremtredende steder i landskapet og er bevisst formet som landemerker. Kirkene var ofte identitetssymboler i lokalsamfunnet og er gjerne plassert på steder med lang tradisjon for bosetning, og religiøse og sosiale samlingssteder. Mange forskjellige kulturminner fra ulike tidsperioder finnes derfor vanligvis i disse kirkenes nærområder. Disse utgjør hver for seg viktige enkeltelementer, og sammen viktige kulturmiljøer som avspeiler en mer enn 1000-årig utvikling og kontinuitet. Dette legger føringer for hva som kan aksepteres av utbygging eller endring i slike områder.

Riksantikvarens merknader

I forslaget til planprogram er ikke konfliktpotensialet med Eidanger kirke og kirkested omtalt. Det er heller ikke avmerket på kartmaterialet. Det tidligere sandtaket ligger nord for og ikke lang fra Eidanger kirke og kirkested. Kirkestedet er i dag skjermet ved tett vegetasjon som skaper en vegg mot sandtaket. Riksantikvaren mener alternativet vil komme i konflikt med Eidanger middelalderske kirke og kirkested. Det er fare for at utviklingen av det gamle sandtaket vil virke utilbørlig skjemmende på det automatisk fredede kulturminnet. Hvilke konsekvenser tiltak vil kunne få for både kirkestedet og det omkringliggende kulturlandskapet i Eidanger, må utredes grundig.

Riksantikvaren ser det som svært viktig at det i den videre planlegging tas hensyn til at Eidanger kirke er en kirke og kirkested som er av nasjonal kulturminneverdi. Det er viktig at det ikke forelegges planer som vil påvirke, når det gjelder innsyn, støv, støy og trafikk. Dersom det fremmes forslag til utbygging i Eidanger sandtak, som vil skade kirken og kirkestedet på en uakseptabel måte, vil Riksantikvaren vurdere hvorvidt det vil være aktuelt å reise innsigelse til et slikt planforslag.

Vennlig hilsen

Isa Trøim (e.f.)
seksjonssjef

Bjørn-Håkon Eketuft Rygh
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Arkitektkontoret Børve & Borchsenius AS
Postboks 1050
3905 PORSGRUNN

Vår dato: 17.08.2018
Vår ref.: 201835694-2
Arkiv: 323
Deres dato: 07.06.2018
Deres ref.:

Saksbehandler:
Astrid Flatøy
22959768/asfl@nve.no

NVEs generelle innspill - Varsel om oppstart - Detaljert reguleringsplan for Eidanger sandtak - GBnr 43/1 og 601/1 med flere - Porsgrunn kommune

Vi viser til varsel om oppstart datert 7.6.18. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjon- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, samt anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE veileder og gir råd om hvordan dere skal ta hensyn til disse saksområdene når dere utarbeider arealplaner etter plan- og bygningsloven.

Flom, erosjon og skred

God arealplanlegging er det viktigste virkemiddelet for å forebygge skader fra flom- erosjon og skred. Plan- og bygningsloven og byggt teknisk forskrift (TEK17) setter tydelige krav til sikkerhet mot flom, erosjon og skred ved planlegging og utbygging. På reguleringsplannivå vil det ofte være behov for en detaljert fagkyndig utredning av naturfare. Dere må også vurdere virkning av forventede klimaendringer.

Vassdrag- og grunnvannstiltak

Det er store allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann. Tiltak som kan medføre skader eller ulemper for allmenne interesser, kan utløse konsesjonsplikt etter vannressursloven. NVE kan avgjøre at reguleringsplan kan erstatte konsesjon, dersom vassdragsinteressene er godt nok ivaretatt i planen.

Energianlegg

Et velfungerende system for produksjon og overføring av energi er avgjørende for samfunnet. Planen må derfor ta hensyn til anlegg som er planlagt eller har konsesjon etter energi- og vassdragslovgivningen.

Ved oppstart av planarbeidet anbefaler vi å bruke følgende veileder og verktøy:

- [NVEs karttjenester](#) viser informasjon om flom- og skredfare, vassdrag og energianlegg.
- [NVEs veileder 2/2017 Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging](#) beskriver hvordan interessene bør ivaretas i planen, slik at dere unngår innsigelse.
- [NVEs retningslinje 2/2011 Flaum- og skredfare i arealplanar](#) beskriver hvilke flom- og skredprosesser som kan utgjøre fare, og hvordan dere bør utrede og innarbeide disse farene i planen.
- [NVEs sjekkliste for reguleringsplan](#) er et nyttig verktøy for å sikre at alle relevante saksområder er vurdert og godt nok dokumentert.
- Flere veiledere og verktøy finnes på www.nve.no/arealplan.

Dersom planen berører NVEs saksområder, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn. NVE legger til grunn at kommunen vurderer om planen ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. Alle relevante fagutredninger innen NVEs saksområder må være vedlagt. Vi ber om at dere sender alle plandokumenter elektronisk til rs@nve.no.

NVE vil prioritere å gi innspill og uttalelser til reguleringsplaner der dere ber om faglig bistand til konkrete problemstillinger. Dette fremgår av [brev til kommunene 29.09.2017 om NVEs bistand og verktøy i arealplanleggingen](#).

Vi ber derfor om at dere skriver tydelig i oversendelsesbrevet til NVE hva dere ønsker bistand til i den enkelte saken. Ta gjerne kontakt ved konkrete spørsmål om våre saksområder.

Med hilsen

Anne Cathrine Sverdrup
regionsjef

Astrid Flatøy
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Porsgrunn kommune

Statens vegvesen

Børve Borchsenius Arkitekter AS
Storgata 171
3915 PORSGRUNN

Behandlende enhet:
Region sør

Saksbehandler/telefon:
Maria Westrum Solem /
35587912

Vår referanse:
18/131006-2

Deres referanse:

Vår dato:
17.08.2018

Fv.32 Uttale til varsel om oppstart av planarbeid – detaljert reguleringsplan for Eidanger sandtak – Porsgrunn

Statens vegvesen viser til brev datert 7. juni 2018 angående varsel om oppstart av reguleringsplan for Eidanger sandtak i Porsgrunn kommune.

Formålet med planen er å legge til rette for bygging av boliger med tilhørende anlegg på gbnr. 43/1 og 601/1. For Eidanger stasjon og areal i nord kan det bli aktuelt å legge til rette for næring, tjenesteyting, samferdselsanlegg og bebyggelse til Bane Nors virksomheter.

I varslingsbrevet står det at trafikkavvikling, inkludert løsning for myke trafikanter skal vektlegges i utarbeidelsen av planforslaget. Det må utføres trafikkberegninger og trafikktegninger, og registreringer av trafikkmønster i dagens situasjon må vises opp mot fremtidig situasjon. Trafikkberegningene må legges til grunn for løsningene, både for myke trafikanter og biltrafikk.

Planarbeidet må redegjøre for nødvendige tiltak for kryssing av Ullinvegen for gående og syklende. Internt i planområdet må det legges til rette for gode koblinger for myke trafikanter. Planen må sees i sammenheng med boligutbyggingen langs Bjørkedalsvegen som trolig vil benytte seg av internveger i området som fremtidig skoleveg.

Det tas sikte på at hovedatkomst til boligområdet vil gå via Schøningsveg, mens Stasjonsvegen skal opprettholdes som hovedatkomst til areal nord for jernbanelinja. Planarbeidet må vise om den økte belastningen vil føre til at det blir nødvendig med kanalisering av kryssene. Dette kan føre til at planområdet må utvides.

I gjeldende kommuneplan er det lagt inn en ny veg gjennom planområdet. Det må gjøres en vurdering om veglinjen skal beholdes eller tas ut av planen.

Postadresse
Statens vegvesen
Region sør
Postboks 723 Stoa
4808 ARENDAL

Telefon: 22 07 30 00
firmapost-sor@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Gjerpensgate 10
3716 SKIEN

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

For tiltak på og langsmed fylkesvegen må det inngås en gjennomføringsavtale med Statens vegvesen.

Vegavdeling Telemark
Seksjon for plan og forvaltning
Med hilsen

Solem Maria Westrum

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
Fylkesmannen i Telemark, Postboks 2603, 3702 SKIEN
Porsgrunn kommune, Postboks 128, 3901 PORSGRUNN
TelemarkFylkeskommune
Torstein Synnes

jf. pbl § 11-8 c (H570_#). Den geografiske avgrensingen av hensynssone c skal skje i samråd med regional kulturminneforvaltning. Vi anbefaler at dette skjer tidlig i planprosessen.

Om det viser seg at et automatisk fredet kulturminne ikke kan sikres gjennom planen, må det søkes om dispensasjon fra kulturminneloven. Søknaden utarbeides av fylkeskommunen og oversendes Riksantikvaren for vurdering. For at Riksantikvaren skal ha tid til å behandle søknaden har det regionale kulturminnevernet rett til tre måneders uttalefrist, i henhold til kulturminneloven § 9 andre ledd. Fristen kan om nødvendig forlenges ytterligere. Om Riksantikvaren innvilger en dispensasjon, vil det vanligvis stilles vilkår om en arkeologisk utgravning før planen realiseres. Dette vilkåret skal innarbeides i reguleringsbestemmelsene. Utgifter til en slik utgravning bæres av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10. For mer informasjon viser vi til våre nettsider (<http://www.telemark.no/kulturminne>) og Riksantikvarens hjemmesider (<http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Veiledning/>).

Eventuelle spørsmål kan rettes til rådgiver Sindre Arnkværn på telefon 35917252. Vi gjør også oppmerksom på meldeplikten etter kulturminneloven § 8 annet ledd. Vi anbefaler at meldeplikten innarbeides i fellesbestemmelsene i reguleringsplanen med følgende tekst:

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på et automatisk fredet kulturminne på en måte som nevnt i § 3 første ledd, skal melding etter første ledd sendes med det samme og arbeidet straks stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet. Vedkommende myndighet avgjør snarest mulig – og senest innen 3 uker fra det tidspunkt melding er kommet fram til vedkommende myndighet – om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det. (...)

Meldeplikten oppstår når det oppdages automatisk fredete kulturminner som ikke var kjent på forhånd. Bestemmelsen legger et klart ansvar på tiltakshaver om å følge stanse- og meldeplikten. Tiltakshaver skal forsikre seg om at de som utfører arbeidet på stedet er kjent med stanse- og meldeplikten, men det er tiltakshaver selv som står ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades. Telemark fylkeskommune er rette adressat for en eventuell melding. Om det påvises automatisk fredete kulturminner er det Riksantikvaren som avgjør om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det.

Forholdet til Eidanger middelalderkirke og kirkested

Riksantikvaren har førstelinjeansvar for Eidanger middelalderkirke og kirkested og kommer med følgende uttale.

Eidanger middelalderkirke og kirkested

Eidanger kirke er en romansk langkirke datert til tidsperioden 1150 - 1250. Bygget har gjennomgått flere ombygginger og endringer i etter - reformatorisk og nyere tid. I dag er det kun sørportalen og korbogen som er original fra oppføringen av kirkebygget. Kirkestedet er nevnt i skriftlige kilder bl.a. i 1398, 1401, 1426 og 1521. Den middelalderke kirkegården er fremdeles i bruk. Sør for kirkestedet ligger et stort forhistorisk gravfelt som strekker seg videre sørover langs moreneryggen og som viser en lang gravleggingstradisjon i området. Kirkestedet er avgrenset, se id. 84065 i kulturminnedatabasen Askeladden.

Middelalderkirker og deres nærmiljø

De middelalderke kirkestedene og kirkene er ofte plassert på sentrale og fremtredende steder i landskapet og er bevisst formet som landemerker. Kirkene var ofte identitetssymboler i lokalsamfunnet og er gjerne plassert på steder med lang tradisjon for bosetning, og religiøse og sosiale samlingssteder. Mange forskjellige kulturminner fra ulike tidsperioder finnes derfor vanligvis i disse kirkenes nærområder. Disse utgjør hver for seg viktige enkeltlementer, og sammen viktige kulturmiljøer som

Postadresse:	Besøksadresse:	Sentralbord	Foretaksregisteret: 940 192 226
Postboks 2844	Fylkesbakken 10	35 91 70 00	E-post: post@t-fk.no
3702 Skien	3715 SKIEN		www.telemark.no

avspeiler en mer enn 1000 - årig utvikling og kontinuitet. Dette legger føringer for hva som kan aksepteres av utbygging eller endring i slike områder.

Riksantikvarens merknader

I forslaget til planprogram er ikke konfliktpotensialet med Eidanger kirke og kirkested omtalt. Det er heller ikke avmerket på kartmaterialet. Det tidligere sandtaket ligger nord for og ikke lang fra Eidanger kirke og kirkested. Kirkestedet er i dag skjermet ved tett vegetasjon som skaper en vegg mot sandtaket. Riksantikvaren mener alternativet vil komme i konflikt med Eidanger middelalderske kirke og kirkested. Det er fare for at utviklingen av det gamle sandtaket vil virke utilbørlig skjemmende på det automatisk fredede kulturminnet. Hvilke konsekvenser tiltak vil kunne få for både kirkestedet og det omkringliggende kulturlandskapet i Eidanger, må utredes grundig.

Riksantikvaren ser det som svært viktig at det i den videre planlegging tas hensyn til at Eidanger kirke er en kirke og kirkested som er av nasjonal kulturminneverdi. Det er viktig at det ikke forelegges planer som vil påvirke, når det gjelder innsyn, støv, støy og trafikk. Dersom det fremmes forslag til utbygging i Eidanger sandtak, som vil skade kirken og kirkestedet på en uakseptabel måte, vil Riksantikvaren vurdere hvorvidt det vil være aktuelt å reise innsigelse til et slikt planforslag.

Foreløpig vurdering

Telemark fylkeskommune vil ikke gi endelig uttalelse til reguleringsplanforslaget før forholdet til Eidanger middelalderkirke og kirkested, samt den automatisk fredete hulvegen er avklart. Vi viser for øvrig til Riksantikvarens uttale.

Med vennlig hilsen

Fredrik Dale Refling

Fredrik.Dale.Refling@t-fk.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

/Team areal og samferdsel

Vår dato 17.08.2018

Vår referanse 18/06968-2

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Børve Borchsenius Arkitekter AS		Storgata 171	3905 PORSGRUNN

Kopimottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Fylkesmannen i Telemark		Postboks 2603	3702 SKIEN
Porsgrunn kommune		Postboks 128	3901 PORSGRUNN
Statens vegvesen Region Sør		Serviceboks 723 Stoa	4808 ARENDAL
Torstein Synnes			

SAKSBEHANDLER
Bjørn-Håkon Eketuft Rygh

VÅR REF.
18/02339-2

ARK. P - Plansaker
156-158 Porsgrunn kom. - Te

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

+47 98 22 87 15

DERES DATO

VÅR DATO

16.08.2018

TELEFAKS

+47 22 94 04 04

postmottak@ra.no

www.riksantikvaren.no

Telemark fylkeskommune
Postboks 2844
3702 SKIEN

Eidanger sandtak - 43/1 og 601/1 - Detaljert reguleringsplan PlanID 650 - Innspill til varsel oppstart planarbeid

Eidanger kirkested: Id 84065

Vi viser til mottatt varslingsmateriale av 5. juli 2018, med varsel om oppstart av regulering for Eidanger sandtak. Uttalelsen gjelder Eidanger middelalderske kirkested og kirke, automatisk fredet i medhold av lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 (kml) § 4, som Riksantikvaren har førstelinjeansvar for.

Eidanger middelaldersk kirke og kirkested

Eidanger kirke er en romansk langkirke datert til tidsperioden 1150-1250. Bygget har gjennomgått flere ombygginger og endringer i etter-reformatorisk og nyere tid. I dag er det kun sørportalen og korbogen som er original fra oppføringen av kirkebygget. Kirkestedet er nevnt i skriftlige kilder bl.a. i 1398, 1401, 1426 og 1521. Den middelalderske kirkegården er fremdeles i bruk. Sør for kirkestedet ligger et stort forhistorisk gravfelt som strekker seg videre sørover langs moreneryggen og som viser en lang gravleggingstradisjon i området. Kirkestedet er avgrenset, se id. 84065 i kulturminnedatabasen Askeladden.

Middelalderkirker og deres nærmiljø

De middelalderske kirkestedene og kirkene er ofte plassert på sentrale og fremtredende steder i landskapet og er bevisst formet som landemerker. Kirkene var ofte identitetssymboler i lokalsamfunnet og er gjerne plassert på steder med lang tradisjon for bosetning, og religiøse og sosiale samlingssteder. Mange forskjellige kulturminner fra ulike tidsperioder finnes derfor vanligvis i disse kirkenes nærområder. Disse utgjør hver for seg viktige enkeltelementer, og sammen viktige kulturmiljøer som avspeiler en mer enn 1000-årig utvikling og kontinuitet. Dette legger føringer for hva som kan aksepteres av utbygging eller endring i slike områder.

Riksantikvarens merknader

I forslaget til planprogram er ikke konfliktpotensialet med Eidanger kirke og kirkested omtalt. Det er heller ikke avmerket på kartmaterialet. Det tidligere sandtaket ligger nord for og ikke lang fra Eidanger kirke og kirkested. Kirkestedet er i dag skjermet ved tett vegetasjon som skaper en vegg mot sandtaket. Riksantikvaren mener alternativet vil komme i konflikt med Eidanger middelalderske kirke og kirkested. Det er fare for at utviklingen av det gamle sandtaket vil virke utilbørlig skjemmende på det automatisk fredede kulturminnet. Hvilke konsekvenser tiltak vil kunne få for både kirkestedet og det omkringliggende kulturlandskapet i Eidanger, må utredes grundig.

Riksantikvaren ser det som svært viktig at det i den videre planlegging tas hensyn til at Eidanger kirke er en kirke og kirkested som er av nasjonal kulturminneverdi. Det er viktig at det ikke forelegges planer som vil påvirke, når det gjelder innsyn, støv, støy og trafikk. Dersom det fremmes forslag til utbygging i Eidanger sandtak, som vil skade kirken og kirkestedet på en uakseptabel måte, vil Riksantikvaren vurdere hvorvidt det vil være aktuelt å reise innsigelse til et slikt planforslag.

Vennlig hilsen

Isa Trøim (e.f.)
seksjonssjef

Bjørn-Håkon Eketuft Rygh
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift